

Dojarz

612101

Inna nazwa zawodu: rolnik prowadzący produkcję zwierzęcą

Zadania i czynności

Hodowca zwierząt planuje i wykonuje prace związane z ogólnie pojętą hodowlą i chowem zwierząt gospodarskich (konie, bydło, owce, trzoda chlewna, kozy), zwierząt futerkowych i innych, a także zwierząt domowych (np. psy, koty). Zadaniem hodowcy zwierząt jest tak pokierować chowem lub hodowlą (produkcją), aby uzyskać produkt końcowy najwyższej jakości, w najkrótszym czasie, przy najmniejszych nakładach, tzn. aby produkcja była najefektywniejsza (najbardziej opłacalna). W tym celu hodowca zwierząt musi wykonać ? najczęściej samodzielnie ? cały szereg czynności. Wszystko zaczyna się od określenia gatunku zwierząt, wielkości produkcji w zależności od wielkości gospodarstwa (stado podstawowe) i planowanej sprzedaży produkcji (zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego). Następnym etapem jest często zakup zwierząt hodowlanych na potrzeby hodowli lub chowu (stada podstawowego), a także pasz, jeśli nie są produkowane we własnym gospodarstwie. Aby produkcja zwierzęca przebiegała prawidłowo, konieczny jest dobór odpowiednich środków produkcji, maszyn i urządzeń. Hodowca musi zapewnić zwierzętom odpowiednie warunki bytowe i zoohigieniczne oraz pasze o odpowiedniej jakości i w wystarczającej ilości. W zależności od przyjętego systemu żywienia hodowca ustala dawki pokarmowe (żywienie normowane lub do woli). Bardzo ważnym elementem pracy jest pozyskiwanie i wychów przychowku. W tym celu hodowca musi zadbać o prawidłowe kojarzenie zwierząt, a otrzymane potomstwo musi być w odpowiednich warunkach odchowane. Ważna jest współpraca z lekarzem weterynarii i specjalistami ze związków branżowych.

Hodowca pozyskuje mleko, wełnę, skóry zwierząt oraz inne produkty przeznaczone do sprzedaży (targowisko, regularne dostawy do handlu detalicznego i organizacji handlowych) jest to produkcja towarowa. Hodowcy prowadzący fermę zarodową lub reprodukcyjną, produkującą materiał hodowlany, sprzedają żywe zwierzęta do dalszego chowu. Podobnie postępują hodowcy zwierząt domowych. Muszą oni prowadzić dokumentację hodowlaną dla tych zwierząt.

Do obowiązków hodowców zwierząt futerkowych należy zorganizowanie prawidłowego uboju i skórowanie zwierząt. Skóry przed sprzedażą muszą być odpowiednio przygotowane. Producenci mleka muszą zadbać o prawidłowy udój i właściwe przechowanie mleka (schłodzenie) oraz dostawę do punktu skupu. Hodowcy owiec mają za zadanie przeprowadzenie strzyży, zmagazynowanie wełny i jej sprzedaż, a także sprzedaż zwierząt rzeźnych, podobnie jak producenci trzody chlewnej i bydła mięsnego. Ci z producentów, którzy sprzedają produkty przetworzone, np. sery i jogurty z mleka koziego, muszą dodatkowo wykonywać prace związane z tym przetwórstwem, a także posiadać odpowiednie pomieszczenia, maszyny i urządzenia.

Do obowiązków hodowcy zwierząt należy również konserwacja i drobne naprawy budynków inwentarskich, pomieszczeń dla zwierząt (klatki, kojce), maszyn i sprzętu. Ci hodowcy, którzy pozyskują pasze z własnego gospodarstwa, muszą zadbać o uprawę roślin paszowych, ich zbiór, przetworzenie i przechowanie. Przez cały okres produkcji hodowcy powinni prowadzić kalkulacje kosztów produkcji. Zawierają oni osobiście

kontrakty i umowy na zakup środków produkcji oraz sprzedaż wytworzonych towarów i zwierząt hodowlanych.

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy

Hodowca wykonuje swoją pracę w różnych miejscach: w budynkach inwentarskich i gospodarskich (stajnie, chlewnie, obory, magazyny, paszarnie), w biurze i na wolnym powietrzu. Hodowca zwierząt domowych, oprócz pracy we własnym gospodarstwie czy mieszkaniu, musi uczestniczyć w wystawach i pokazach hodowlanych. Hodowcy zarodowych i reprodukcyjnych zwierząt gospodarskich często biorą udział w wystawach i pokazach hodowlanych (krajowych i zagranicznych), co wiąże się z koniecznością wyjazdów służbowych.

Przy stałym kontakcie ze zwierzętami możliwe jest zapadanie na choroby odzwierzęce (bruceloza), choroby skóry. Zdarzają się także urazy fizyczne (pogryzienia, kopnięcia, przygniecenia).

warunki społeczne

Praca hodowcy zwierząt ma charakter indywidualny. Najczęściej jest wykonywana samodzielnie, czasami przy pomocy rodziny lub pracowników najemnych. Wszelkie decyzje w zakresie metod i sposobów prowadzenia gospodarstwa hodowca podejmuje sam. Organizuje pracę sobie i innym zatrudnionym w gospodarstwie. Współpracuje z innymi osobami; dla kontrahentów jest partnerem, a dla zatrudnianych pracowników ? kierownikiem. Korzysta z pomocy lekarza weterynarii i specjalistów ze związków branżowych oraz okręgowych stacji hodowli zwierząt. Negocjuje warunki kupna i sprzedaży środków produkcji i wytworzonych produktów. Wszystkie te czynności wymagają umiejętności nawiązywania i utrzymywania dobrych kontaktów z innymi osobami.

warunki organizacyjne

Praca hodowcy zwierząt trwa przeciętnie 6-9 godzin, jednakże chów poszczególnych gatunków zwierząt różni się pod względem „pracochłonności”. Na przykład hodowca trzody chlewnej prowadzący produkcję towarową, wykonujący wszystkie prace samodzielnie (ewentualnie z pomocą najbliższej rodziny), wykorzystujący pasze z własnego gospodarstwa ? pracuje w zasadzie od świtu do nocy. Podobnie pracują hodowcy innych zwierząt gospodarskich nie zatrudniający pracowników najemnych.

Zupełnie inaczej wygląda praca hodowców zwierząt domowych, którzy w zasadzie nie muszą pracować dłużej niż 3 do 6 godzin dziennie. Wiele zależy od wielkości hodowli. Jednak na wszystkich stanowiskach praca trwa w sposób ciągły, nie ma dni wolnych. I chociaż hodowcy zwierząt wykonują czynności rutynowe, to zdarza się, że w zależności od potrzeb (wykoty, wyprosienia, strzyża) godziny pracy ulegają zmianie. Czasami potrzebny jest wyjazd służbowy lub w celach zaopatrzeniowych.

Hodowca pracuje bez zależności organizacyjnych. Jedynie hodowca zwierząt zarodowych musi ściśle współpracować ze stacją hodowli zwierząt lub związkiem branżowym.

Wymagania psychologiczne

Cechą niezbędną w zawodzie hodowcy jest pozytywny stosunek do zwierząt to, co często jest nazywane miłością do zwierząt. Nie można być dobrym hodowcą, jeżeli nie posiada się tej cechy. Jest się wtedy jedynie „wyrobnikiem”.

Hodowca zwierząt musi umieć logicznie myśleć, planować i przewidywać różne sytuacje w gospodarstwie. Wszystkie bowiem decyzje dotyczące gospodarstwa i utrzymywanych zwierząt podejmuje samodzielnie, a od ich trafności zależy funkcjonowanie gospodarstwa i wysokość osiąganego zysku.

W codziennej pracy hodowca powinien być dokładny i systematyczny. Długie cykle produkcyjne, rozciągające się na miesiące, a nawet lata (np. hodowla krów, koni), sprawiają, że musi się także wykazywać cierpliwością. Warto podkreślić, że jeśli praca jest związana z żywymi stworzeniami, nie można sobie pozwolić na dzień wolny od pracy, trudno wyjechać na urlop.

W hodowli zarodowej niezbędne jest prowadzenie dokumentacji hodowlanej, a więc wykonywanie prac typowo biurowych.

Zdobywanie rynków zbytu dla swojej produkcji wymaga od hodowcy umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktów z różnymi osobami działającymi na rynku. Czasem trzeba być nieustępliwym w negocjacjach dotyczących cen zakupu czy sprzedaży.

W gospodarstwie mogą się zdarzyć sytuacje kryzysowe, kiedy trzeba podejmować błyskawicznie decyzje co do dalszego postępowania, np. w przypadku nagłej choroby zwierząt.

Hodowca zwierząt powinien cechować się odpornością psychiczną, nie mogą go załamywać drobne niepowodzenia, które w produkcji rolniczej, a szczególnie zwierzęcej, często się zdarzają.

Ponadto powinien interesować się „nowinkami” zootechnicznymi, śledzić je i umieć w miarę możliwości zastosować w swoim gospodarstwie.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Wymagania zdrowotne stawiane hodowcom zwierząt są różne, w zależności od gatunku utrzymywanych zwierząt. Hodowca zwierząt gospodarskich powinien mieć dobre zdrowie i kondycję fizyczną. Praca w gospodarstwie, przy pracach polowych i obsłudze zwierząt, należy do ciężkich prac fizycznych. Wymaga dużej sprawności fizycznej. Jest wykonywana w budynkach inwentarskich i na wolnym powietrzu, bez względu na warunki atmosferyczne. W budynkach inwentarskich (obory, stajnie, chlewnie) występuje najczęściej duże stężenie szkodliwych gazów, np. amoniaku czy siarkowodoru, oraz zapylenie, szczególnie podczas karmienia paszami sypkimi. Wyklucza to pracę osób uczulonych na składniki pasz oraz mających kłopoty z układem oddechowym. Osoby pracujące ze zwierzętami gospodarskimi powinny mieć dobry refleks, który pozwala uniknąć kopnięć, przygniaceń, pogryzień.

Zupełnie inne wymagania zdrowotne można stawiać hodowcom zwierząt domowych. Są to najczęściej ludzie realizujący swoje pasje, łączący je umiejętnie z możliwością

zarobkowania. Ich praca należy do lekkich i nie wymaga wysokiej sprawności fizycznej.

Trzeba pamiętać, że wszyscy hodowcy zwierząt pracują w sposób ciągły, a na każdy dzień nieobecności w pracy muszą mieć zastępstwo. Nie każdy jest w stanie pogodzić się z taką uciążliwością.

Konieczność bezpośredniego kontaktu ze zwierzętami w zasadzie wyklucza możliwość podjęcia pracy przez alergików, uczulonych na sierść zwierząt. Poza tym hodowcy są narażeni na choroby odzwierzęce (np. brucelloza). Osoby niepełnosprawne, poza specjalizacją w hodowli zwierząt domowych, w zasadzie nie mogą wykonywać tego zawodu.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Hodowcą zwierząt może być właściwie każdy, kto lubi zwierzęta, potrafi się nimi opiekować, dysponuje odpowiednim zdrowiem i warunkami. Nie ma konkretnych wymagań formalnych stawianych hodowcom zwierząt. Hodowca może przejąć gospodarstwo rodzinne lub założyć własne. W każdym przypadku potrzebna jest pewna wiedza i najlepiej jeżeli hodowca zdobędzie ją w specjalistycznych szkołach zawodowych, średnich czy wyższych.

Duża część hodowców zwierząt nie ma specjalistycznego wykształcenia. Ci, którzy chcą zdobyć minimalne wykształcenie zawodowe, mogą zrobić to w zasadniczych szkołach zawodowych, kształcących w zawodach: rolnik, rolnik produkcja zwierzęca (szkoły dla młodzieży). Poza tym istnieje jeszcze możliwość ukończenia szkoły zasadniczej przysposabiającej do zawodu rolnika, szkoły zasadniczej specjalnej i liceum zawodowego.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Miarą awansu hodowcy zwierząt gospodarskich jest podnoszenie jakości i wielkości produkcji, a tym samym zwiększanie dochodu uzyskiwanego z gospodarstwa. Zwiększony dochód można przeznaczyć na unowocześnienie gospodarstwa, zakup maszyn i urządzeń, które usprawnią prace polowe i ułatwią obsługę zwierząt. Dla hodowcy zwierząt domowych miarą awansu jest zdobycie przez „wychowanka” czempionatu na wystawie krajowej lub zagranicznej. Potomstwo takich zwierząt (czempionów) osiąga wyższe ceny sprzedaży, a co za tym idzie hodowca zwiększa swoje dochody.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Nie ma takiego wieku, który ograniczałby możliwości podjęcia pracy w tym zawodzie, jednak większość pytanych o to hodowców zwierząt gospodarskich wskazuje jako górną granicę wiek 50 lat. Natomiast hodowlą zwierząt domowych mogą się zajmować nawet osoby w podeszłym wieku, także emeryci i renciści. Jak w każdym zawodzie tak i w tym, oprócz wykształcenia bardzo liczy się doświadczenie. Dlatego też osoby starsze, które miały przerwę w pracy, mogą pracować jako hodowcy zwierząt. W gospodarstwach rodzinnych pracują często dwa, a nawet trzy pokolenia. Młodych, wykształconych hodowców wspierają ojcowie, a i dziadkowie mogą dorzucić swoje „trzy grosze”.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- producent drobiu
- hodowca ptaków
- pszczelarz
- rolnik upraw polowych
- robotnik w gospodarstwie rolnym

Polecana literatura

Farm - dwutygodnik

Poradnik Gospodarski - miesięcznik

Trzoda Chlewna - miesięcznik

Chów Bydła - miesięcznik

Koń Polski - miesięcznik

Przegląd Hodowlany - miesięcznik